

แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

Guidelines for Dual Vocational Education Management for Industrial Fields of Educational Institutions under Nakhon Phanom Vocational Education

วชิรวิทย์ ผาดำ¹ และ วิเชียร ร้อยนียง²

Wachirawit Phadum¹ and Wichian Rooyuenyong²

¹นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

²อาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อีเมล: bbewz1412@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

24 กุมภาพันธ์ 2564

16 พฤษภาคม 2564

21 พฤษภาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และสร้างแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ครูฝึกจากสถานประกอบการ และครูที่ปฏิบัติการสอน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของ Taro Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 129 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ดัชนีชี้วัดความต้องการจำเป็น PNI Modified

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม มี 4 แนวทาง คือ (1) แนวทางการจัดการเรียนการสอน (2) แนวทางความร่วมมือกับสถานประกอบการ (3) แนวทางการนิเทศการศึกษา (4) แนวทางการวัดผลประเมินผล

คำสำคัญ : แนวทาง, การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี, อาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the current situation, the desirable conditions and to create guidelines for dual vocational education management for industrial fields of educational institutions under Nakhon Phanom Vocational Education. The sample group used in this research consisted of educational institution administrators, entrepreneurs, heads of dual vocational education, establishment trainers and teachers. The sample size was determined by Taro Yamane's formula (1973) with the total number of 129 people using stratified random sampling method. The tool used to collect data was a questionnaire on dual vocational education management for industrial fields of educational institutions under Nakhon Phanom Vocational Education. The data were analyzed using statistics comprising frequency, percentage, mean and standard deviation and PNI modified index.

The research results were found that: 1) The current situation of dual vocational education management for industrial fields of educational institutions under Nakhon Phanom Vocational Education, in overall, was rated at a moderate level and the desirable conditions of dual vocational education management for industrial fields of educational institutions under Nakhon Phanom Vocational Education, in overall, was rated at the highest level. 2) Guidelines for dual vocational education management for industrial fields of educational institutions under Nakhon Phanom Vocational Education consisted of 4 guidelines as follows: (1) guidelines for learning and teaching management, (2) guidelines for cooperation with establishment, (3) guidelines for educational supervision and (4) guidelines for evaluation.

Keywords: Guidelines, Dual Vocational Education Management,
Nakhon Phanom Vocational Education

บทนำ

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีนโยบายในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational Education) เพื่อผลิตกำลังคน และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ และฝีมือแรงงานให้ก้าวทันเทคโนโลยีและความเจริญในยุคโลกาภิวัตน์สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการจึงเป็นรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาในลักษณะของความร่วมมือ โดยกำหนดให้เรียนภาคทฤษฎีในสถานศึกษาฝึกอาชีพที่สถานประกอบการ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว นักเรียน นักศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วุฒิบัตรและใบรับรองการผ่านงานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีนั้นได้เปิดโอกาสให้ทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกัน

พิจารณาเปิดสอนในประเภทวิชาที่มีความพร้อม และความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น สามารถกำหนดหลักสูตรจัดทำแผนการเรียนและฝึกภาคปฏิบัติกำหนด จำนวนวัน เวลา และคาบเรียนได้ตามความเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2562 มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานอาชีพหรือตามความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา และเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองหลักสูตรและคุณวุฒิการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษา ประกอบด้วย 1) ระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา ได้แก่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ 2) คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา ประเภทวิชาและสาขาวิชาต้องครอบคลุมอย่างน้อย 4 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะและมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านที่ 2 ด้านความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนหรือทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและหรือข้อเท็จจริงเป็นหลัก ด้านที่ 3 ด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถปฏิบัติงานซึ่งบุคคลนั้นควรทำได้เมื่อได้รับมอบหมายโดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการและแก้ปัญหาการทำงานด้วยทักษะด้านกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตรรกะ ทักษะการหยั่งรู้และความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือทักษะการปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่วและความชำนาญในการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ และด้านที่ 4 ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคมในการทำงาน หรือการศึกษาดูงานเพื่อการพัฒนาวิชาชีพของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการสื่อสาร ภาวะผู้นำความรับผิดชอบและความเป็นอิสระในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น ความสามารถในการตัดสินใจและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ จึงเป็นรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาในลักษณะของความร่วมมือ (MOU) โดยกำหนดให้เรียนภาคทฤษฎีในสถานศึกษาและฝึกอาชีพในสถานประกอบการ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันพิจารณาเปิดสอนในประเภทวิชาที่มีความพร้อม และความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น สามารถกำหนดหลักสูตรจัดทำแผนการเรียนและแผนการฝึกภาคปฏิบัติ กำหนด จำนวนวัน เวลา และคาบเรียนได้ตามความเหมาะสม เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วนักเรียน นักศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วุฒิบัตรและใบรับรองการผ่านงาน

สภาพและปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ผ่านมาประสบปัญหาด้านต่าง ๆ โดยพบว่าบุคลากรผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย 1) ด้าน

การจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการวัดและประเมินผล การทดสอบมาตรฐานและเปรียบเทียบผลและการนำผลการประเมิน มาใช้ปรับปรุงการดำเนินการ 5) การประชาสัมพันธ์มีปัญหาด้านการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับรายงานการสำรวจปัญหาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า บุคลากรไม่เข้าใจในหลักการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีอย่างแท้จริง ผู้สำเร็จการศึกษาไม่เข้าสู่ตลาดแรงงาน มุ่งที่จะศึกษาต่อ ภาระงานครูในการนิเทศศึกษาศาสนาประกอบการที่มีการดำเนินกิจการตรงกับสาขาที่เปิดการเรียนการสอน สถานศึกษาขนาดเล็กขาดแคลนทรัพยากรในการสนับสนุน ที่ตั้งของสถานศึกษาไม่มีสถานประกอบการที่จะรองรับการจัดการเรียนการสอนได้ และครูฝึกในสถานประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดผลและประเมินผล (อุดมศักดิ์ มีสุข ,สมภพ สุวรรณรัฐ และวรัทยา ธรรมกิตติภพ, 2560)

จากสภาพและปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าต้องแก้ไขด้วยการหาแนวทางในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จึงได้จัดทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ครูฝึกจากสถานประกอบการและครูที่ปฏิบัติการสอน ได้รับแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างแท้จริงและถูกต้องตามองค์ประกอบของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม
2. เพื่อสร้างแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (2557) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการศึกษาที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการร่วมกันทำกิจกรรม การรับนักเรียน เพื่อจะฝึกร่วมกัน และเป็นนักเรียนสองเรื่องในตัวคนเดียวกัน คือเป็นทั้งนักเรียนและช่างฝึกอาชีพหรือพนักงานของสถานประกอบการ โดยมีองค์ประกอบของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรที่มีการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในห้องเรียนของสถาบัน และหรือผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ควบคู่กับการปฏิบัติในสถานประกอบการ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีวุฒิภาวะ มีทักษะในการทำงานตามมาตรฐานอาชีพและการทำงานเป็นทีม รวมถึงการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานด้านการฝึกของครูในสถานประกอบการและสถานศึกษา

2) ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ หมายถึง สถาบันการศึกษาอาชีวศึกษาและสถานประกอบการมีข้อตกลงร่วมกันในการจัดการศึกษา โดยสถานประกอบการได้รับการสนับสนุนให้ได้รับผลประโยชน์ที่เหมาะสม เกี่ยวกับการสื่อสาร ภาพลักษณ์ของหน่วยงาน มาตรการภาษี การประกาศเกียรติคุณ การสนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรให้เป็นครูฝึกในสถานประกอบการ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้เรียนและการรับเข้าเป็นพนักงานเมื่อจบหลักสูตร ครูฝึกและนักเรียนได้รับสวัสดิการที่จำเป็น รวมถึงได้รับการสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

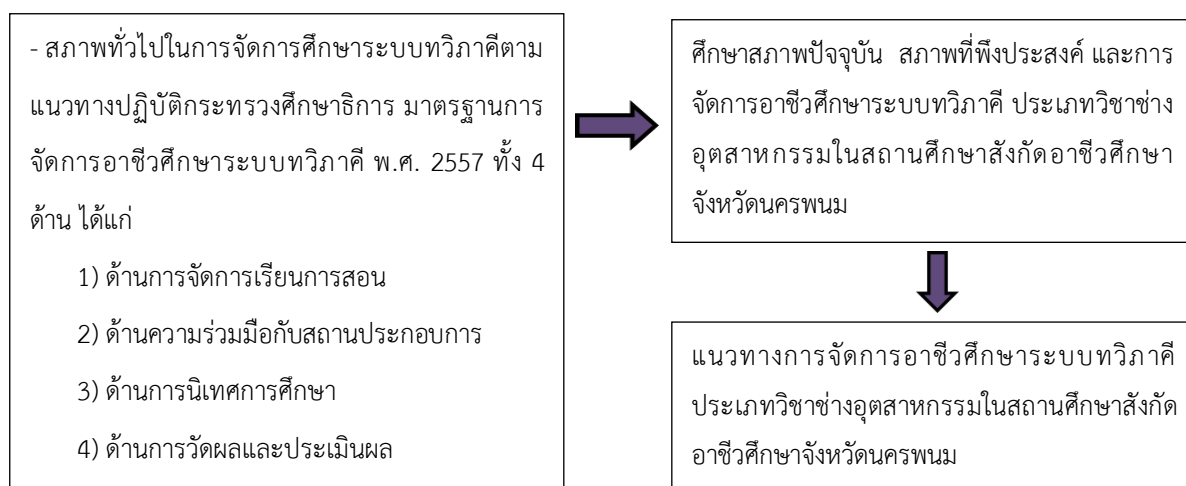
3) ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง การติดตามความก้าวหน้าการฝึกเพื่อวัดและประเมินผล การปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาช่วยเหลือสถานประกอบการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและปรับตัวเพื่อให้การฝึกอาชีพของผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยสถาบันอาชีวศึกษากำหนดโดยสถาบันอาชีวศึกษากำหนดคุณสมบัติอาจารย์นิเทศ มีกระบวนการนิเทศนำผลการนิเทศปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

4) ด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการรวบรวมเรียบเรียงข้อมูลสารสนเทศสำหรับในการตัดสินใจเกี่ยวกับผู้เรียนในระบบทวิภาคีที่เป็นส่วนหนึ่งในข้อตกลงระหว่างสถาบันอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ ที่จะกำหนดให้การวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติที่หลากหลายตามสภาพจริงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติในสถานการณ์จริง เก็บผลงานในแฟ้มสะสมงาน ให้ครูนำเป็นข้อมูลในการประเมินภายหลัง สถานที่ฝึกได้ประเมินทั้งมิติความรู้ ความสามารถ การคิด และคุณลักษณะต่าง ๆ โดยใช้วิธีการประเมินทั้งการสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจงาน การตรวจรายงานตนเองของผู้เรียนของครูฝึกหรือผู้เกี่ยวข้อง การใช้แบบตรวจผลงานหรือชิ้นงานที่เกิดจากสภาพจริงและการบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ภิญโญ ขำประดิษฐ์ (2545) ได้ศึกษาปัญหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สาเหตุที่สำคัญของปัญหาด้านหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน และด้านการนิเทศการศึกษาและการพัฒนาผู้สอน สาเหตุที่สำคัญเกิดจากปัญหาขาดการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน การเตรียมความพร้อม ขาดการชี้แจงแนวทางปฏิบัติ ขาดการทำความเข้าใจร่วมกันและขาดการติดต่อประสานงานความร่วมมือ สุภาพ ผลาพิบูลย์ (2546) ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในสถานประกอบการและบุคลากรในสถานศึกษา ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วม ได้แก่ ขาดการวางแผนร่วมกันในการปฏิบัติงาน ขาดการชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงาน ผู้บริหารขาดการเอาใจใส่และสนับสนุน ส่วนด้านหลักสูตรการฝึกอบรมไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ เฉลิมศักดิ์ นามเชียงใต้ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคสังกัดสถาบันการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิค สถาบันการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของ

วิทยาลัยเทคนิค สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2) ศึกษาสภาพดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 367 คน 3) ยกร่างรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยการจัดการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน และ 4) ตรวจสอบรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยใช้เทคนิคเดลฟายกับผู้เชี่ยวชาญ 21 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงสำรวจ และวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคทั้ง 4 แห่งสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ผู้ให้ข้อมูล ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 13 คน ผู้บริหารสถานประกอบการ 27 คน หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 4 คน ครูฝึกจากสถานประกอบการ 27 คน และครูที่ปฏิบัติการสอนอาชีวศึกษา 134 คน รวมทั้งสิ้น 205 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ครูฝึกจากสถานประกอบการ และครูที่ปฏิบัติการสอน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่มที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 9 คน ผู้บริหาร

สถานประกอบการ 19 คน หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 3 คน ครูฝึกจากสถานประกอบการ 19 คน และครูที่ปฏิบัติการสอน 79 คน รวมทั้งสิ้น 129 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) กำหนดข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการวัดและประเมินผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และส่งไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยได้บรรจุแบบสอบถามแต่ละชุดอย่างมิดชิด พร้อมติดแสตมป์และจำหน่ายซอง แล้วขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้วส่งคืนผู้วิจัยตามเวลาที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม จากแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม เพื่อเข้าสู่ระยะที่ 2 ของการวิจัยต่อไป

2. แจกนัดสัมภาษณ์เชิงลึกและขอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อจัดทำร่างแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม จำนวน 9 ท่าน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้ค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อการวิจัย วิเคราะห์โดยใช้ค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ

(Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) วิเคราะห์โดยใช้ค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมรายด้าน

การจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี ประเภทวิชาช่าง อุตสาหกรรม ในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครพนม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modifieds	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.60	0.75	มาก	4.36	0.72	มาก	0.21	1
2. ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ	3.48	0.54	ปานกลาง	4.08	0.53	มาก	0.17	4
3. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.44	0.50	ปานกลาง	4.17	0.59	มาก	0.21	2
4. ด้านการวัดผลประเมินผล	3.47	0.47	ปานกลาง	4.14	0.54	มาก	0.19	3
รวม	3.49	0.56	ปานกลาง	4.18	0.59	มาก	0.19	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.54) และด้านการวัดผลประเมินผล ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.50)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.72) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.59) ด้านการวัดผลประเมินผล ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.53)

ความต้องการจำเป็นของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยเรียงตามลำดับความสำคัญเป็น ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการนิเทศการศึกษา
3. ด้านการวัดผลประเมินผล
4. ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ

ผลจากการขอความคิดเห็นโดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 9 ท่าน ได้แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นรายด้านประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอน 2) ความร่วมมือกับสถานประกอบการ 3) การนิเทศการศึกษา และ 4) การวัดและประเมินผล

1. แนวทางการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารมอบหมายให้ครูผู้สอน จัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรที่มีการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในห้องเรียนของสถานศึกษาและผ่านระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานตามมาตรฐานอาชีพของตนเอง รวมถึงจัดการฝึกอบรมพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานด้านการฝึกอาชีพให้แก่ครูในสถานประกอบการและครูในสถานศึกษา พร้อมทั้งจัดทำคู่มือฝึกอาชีพและแผนการฝึกอาชีพให้มีเนื้อหาตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติของสถานประกอบการ

2. แนวทางความร่วมมือกับสถานประกอบการ ผู้บริหารจัดให้มีการลงนามข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนออกฝึกอาชีพ การคัดเลือกผู้เรียนเข้าฝึกอาชีพ การให้ครูฝึกและผู้เรียนได้รับสวัสดิการที่จำเป็น รวมไปถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงตรงตามมาตรฐานวิชาชีพของตนเอง และความต้องการของสถานประกอบการ

3. แนวทางการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารให้คำปรึกษาช่วยเหลือสถานประกอบการเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เช่น การจัดทำคู่มือฝึกอาชีพและแผนการฝึกอาชีพ การปฏิบัติงานของผู้เรียนตามแผนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ การวัดผลและประเมินผล รวมไปถึงมอบหมายครูนิเทศและครูฝึกร่วมกันประชุมวางแผนเพื่อจัดทำแผนการนิเทศในแต่ละภาคเรียน ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนได้รับการติดตามจากครูในสถานศึกษาอย่าง

น้อย 3 ครั้งต่อภาคเรียน โดยให้ครูนิเทศรายงานผลการนิเทศผู้เรียนฝึกอาชีพตามลำดับขั้นพร้อมประเมินผลการนิเทศต่อสถาบัน และนำผลการนิเทศมาปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

4. แนวทางการวัดและประเมินผล ผู้บริหารมอบหมายครูผู้สอนและครูฝึกในสถานประกอบการ มีการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติงานที่หลากหลาย จากสมุดบันทึกการฝึกอาชีพประจำวัน ผลงานหรือชิ้นงาน การนำเสนองาน การสังเกต การสัมภาษณ์ ฯลฯ ตามสมรรถนะหลักในรายวิชาที่กำหนดในแผนการฝึกอาชีพ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันบุคลากรผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการวัดและประเมินผล การทดสอบมาตรฐานและเปรียบเทียบผลและการนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงการดำเนินการ 5) การประชาสัมพันธ์มีปัญหาในด้านการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับรายงานการสำรวจปัญหาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี อุดมศักดิ์ มีสุข ,สมภพ สุวรรณรัฐ และวรทยา ธรรมกิตติภพ (2560) พบว่า บุคลากรไม่เข้าใจในหลักการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีอย่างแท้จริง ผู้สำเร็จการศึกษาไม่เข้าสู่ตลาดแรงงานมุ่งที่จะศึกษาต่อ ภาระงานครูในการนิเทศนักศึกษาสถานประกอบการที่มีการดำเนินกิจการตรงกับสาขาที่เปิดการเรียนการสอน สถานศึกษาขนาดเล็กขาดแคลนทรัพยากรในการสนับสนุน ที่ตั้งของสถานศึกษาไม่มีสถานประกอบการที่จะรองรับการจัดการเรียนการสอนได้ และครูฝึกในสถานประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดผลและประเมินผล สอดคล้องกับ ชายชาญ ปิงเมือง (2545) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสาขาวิชาช่างกลโรงงานของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ผลการศึกษา สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการศึกษาต้องให้มีการฝึกในสถานประกอบการ มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ให้บุคลากรควบคุมดูแลการเรียนการสอนร่วมกันด้านกระบวนการดำเนินงาน ครูฝึกควรประเมินการฝึกอาชีพมากที่สุด รองลงมา คือครู-อาจารย์ควรประเมินผลรายงานวิชาในสถานศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาแบบทวิภาคี ควรมีการประชุมกำหนดแนวทางร่วมกัน ควรมีงบประมาณสนับสนุนและเพิ่มระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติฝีมือ ด้านกระบวนการดำเนินงานควรสำรวจความต้องการของสถานประกอบการก่อน ด้านการดำเนินการและประเมินผลการฝึกควรทำร่วมกัน

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรที่มีการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในห้องเรียนของสถานศึกษาและผ่านระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพ

ในสถานประกอบการโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานตามมาตรฐานอาชีพของตนเอง รวมถึงจัดการฝึกอบรมพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานด้านการฝึกอาชีพให้แก่ครูในสถานประกอบการและครูในสถานศึกษา พร้อมทั้งจัดทำคู่มือฝึกอาชีพและแผนการฝึกอาชีพให้มีเนื้อหาตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติของสถานประกอบการ ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจร่วมกันในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนออกฝึกอาชีพ การคัดเลือกผู้เรียนเข้าฝึกอาชีพ การให้ครูฝึกและผู้เรียนได้รับสวัสดิการที่จำเป็น รวมไปถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงตรงตามมาตรฐานวิชาชีพของตนเอง และความต้องการของสถานประกอบการ ด้านการนิเทศการศึกษา บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมอบหมายให้ครูนิเทศและครูฝึกร่วมกันประชุมวางแผนเพื่อจัดทำแผนการนิเทศในแต่ละภาคเรียน ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนได้รับการติดตามจากครูในสถานศึกษาอย่างน้อย 3 ครั้งต่อภาคเรียน โดยให้ครูนิเทศรายงานผลการนิเทศผู้เรียนฝึกอาชีพตามลำดับขั้น พร้อมประเมินผลการนิเทศต่อสถาบัน และนำผลการนิเทศมาปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และด้านการวัดและประเมินผล บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการกระตุ้นความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้เรียนในระหว่างฝึกอาชีพ ผ่านการวัดและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติงานที่หลากหลาย จากสมุดบันทึกการฝึกอาชีพประจำวัน ผลงานหรือชิ้นงาน การนำเสนองาน การสังเกตการสัมภาษณ์ ฯลฯ ตามสมรรถนะหลักในรายวิชาที่กำหนดในแผนการฝึกอาชีพ สอดคล้องกับ ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (2557) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการศึกษาที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการร่วมกันทำกิจกรรมการรับนักเรียน เพื่อจะฝึกร่วมกัน และเป็นนักเรียนสองเรื่องในตัวคนเดียวกัน คือเป็นทั้งนักเรียนและช่างฝึกอาชีพหรือพนักงานของสถานประกอบการ

2. แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม มี 4 แนวทาง คือ 1) แนวทางการจัดการเรียนการสอน 2) แนวทางความร่วมมือกับสถานประกอบการ 3) แนวทางการนิเทศการศึกษา 4) แนวทางการวัดผลประเมินผล ซึ่งในปัจจุบันบุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาดความรู้ในหลักการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีอย่างแท้จริง ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามมาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ผู้บริหารจึงควรจัดการฝึกอบรมพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานด้านการฝึกอาชีพให้แก่ครูในสถานประกอบการและครูในสถานศึกษา พร้อมทั้งจัดทำคู่มือฝึกอาชีพและแผนการฝึกอาชีพให้มีเนื้อหาตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติของสถานประกอบการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีมีระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการมีแนวทางที่ชัดเจนและไปในทิศทางเดียว ส่งผลให้สถานศึกษาผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ ทั้งทางด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน มีคุณธรรม จริยธรรม และระเบียบวินัย ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ เฉลิมศักดิ์ นามเชียงใต้ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคทั้ง 4 แห่งสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 เมื่อพิจารณา

ค่าเฉลี่ยโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับปฏิบัติการสูง 3 อันดับแรกคือ ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ รองลงมาด้านการฝึกงานในสถานประกอบการ และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารมอบหมายให้ครูผู้สอน จัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรที่มีการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในห้องเรียนของสถานศึกษาและผ่านระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานตามมาตรฐานอาชีพของตนเอง รวมถึงจัดการฝึกอบรมพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานด้านการฝึกอาชีพให้แก่ครูในสถานประกอบการและครูในสถานศึกษา พร้อมทั้งจัดทำคู่มือฝึกอาชีพและแผนการฝึกอาชีพให้มีเนื้อหาตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติของสถานประกอบการ

1.2 ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ

ผู้บริหารจัดให้มีการลงนามข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนออกฝึกอาชีพ การคัดเลือกผู้เรียนเข้าฝึกอาชีพ การให้ครูฝึกและผู้เรียนได้รับสวัสดิการที่จำเป็น รวมไปถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริง ตรงตามมาตรฐานวิชาชีพของตนเอง และความต้องการของสถานประกอบการ

1.3 ด้านการนิเทศการศึกษา

ผู้บริหารให้คำปรึกษาช่วยเหลือสถานประกอบการเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เช่น การจัดทำคู่มือฝึกอาชีพและแผนการฝึกอาชีพ การปฏิบัติงานของผู้เรียนตามแผนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ การวัดผลและประเมินผล รวมไปถึงมอบหมายครูนิเทศและครูฝึกร่วมกันประชุมวางแผนเพื่อจัดทำแผนการนิเทศในแต่ละภาคเรียน ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนได้รับการติดตามจากครูในสถานศึกษาอย่างน้อย 3 ครั้งต่อภาคเรียน โดยให้ครูนิเทศรายงานผลการนิเทศผู้เรียนฝึกอาชีพตามลำดับขั้น พร้อมประเมินผลการนิเทศต่อสถาบัน และนำผลการนิเทศมาปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1.4 ด้านวัดและประเมินผล

ผู้บริหารมอบหมายครูผู้สอนและครูฝึกในสถานประกอบการ มีการวัดและการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติงานที่หลากหลาย จากสมุดบันทึกการฝึกอาชีพประจำวัน ผลงานหรือชิ้นงาน การนำเสนองาน การสังเกต การสัมภาษณ์ ฯลฯ ตามสมรรถนะหลักในรายวิชาที่กำหนดในแผนการฝึกอาชีพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เฉลิมศักดิ์ นามเชียงใต้. (2557). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ).*
- ชายชาญ ปึงเมือง. (2545). *รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).*
- ภิญโญ ขำประดิษฐ์. (2545). *ปัญหาสาเหตุและแนวทางการบริหารระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยเทคนิคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา).*
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2557). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ : ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี.
- สุภาพ ผลาพิบูลย์. (2546). *การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).*
- อุดมศักดิ์ มีสุข, สมภพ สุวรรณรัฐ และ วรทยา ธรรมกิตติภพ. (2560). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาช่างอุตสาหกรรมในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).*
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics. An introductory analysis* (3rd ed). New York : Harper And Row Publication.